

Ігор Черінько

**СПІВВІТЧИЗНИКИ ЗА КОРДОНОМ:
КОНСУЛЬСЬКІ УСТАНОВИ НА СТОРОЖІ
НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ**

Стаття присвячена дослідженню ролі українських консульських установ у захисті інтересів українських громадян, юридичних осіб та кораблів у державах світу. Висвітлено й загальні тенденції сучасної консульської служби.

Ключові слова: консул, консульська служба, консульський округ, консульство.

Cherinko I. Fellow citizen abroad: consular units in protecting the national interests of Ukraine. The present article deals with the research of the role of Ukrainian consular units in protecting the interests of Ukrainian citizen as well as airplanes and navy, commercial units in the world. The overall trends of modern consular service are also described.

Key words: consul, consular service, consular district, consulate.

Консульська служба є важливим елементом державної служби. Сам термін «консул» походить з стародавнього Риму. В епоху республіки консулом була вища виборна посада у магістратурі, консули були наділені військовою та судовою владою. На сьогодні ж консули виконують зовсім інші функції, аніж їхні давньоримські попередники.

Слід зауважити, що в цілому після Другої світової війни відбулося поступове злиття дипломатичної та консульської служб у більшості держав світу, підпорядкування консульської служби зовнішньополітичним відомствам держав, хоча раніше дипломатична та консульська служби існували розрізнено. В Україні дипломатична та консульська служба поєднані. В Міністерстві закордонних справ України існує Департамент консульської служби, який опікується відповідними питаннями. У той же час не тільки співробітники цього департаменту, а й фактично будь-якого підрозділу МЗС, які обіймають дипломатичні посади, можуть бути відряджені довготерміново за кордон для виконання консульських функцій у дипломатичних установах України.

Консульська служба відмінна від дипломатичної в тому, що дипломати покликані займатися налагодженням відносин між державами в цілому, кожен дипломат відповідає у посольстві за певний сегмент міждержавних відносин (економічне співробітництво, вивчення преси країни перебування, сфера культури тощо), а консули займаються питаннями населення своєї держави, громадян, які пере-

бувають в іноземній країні, консульські працівники захищають інтереси юридичних осіб та кораблів своєї країни.

Зауважимо, що, незважаючи на те, що загалом консульська служба є менш почесною та вишуканою за дипломатичну, на консула покладаються більш тяжкі та відповідальні обов'язки, ніж на дипломата. Можливо, стати хорошим дипломатом тяжче, ніж відбутися як професійний консул, однак вимоги, які висувають реалії сучасного світу до консульського працівника, все ж більш суворі, аніж до дипломата.

Так, консул має неодмінно володіти мовою держави перебування, інакше він просто не зможе ефективно здійснювати свої функції. Адже він повинен вести перемовини з місцевою владою, різними специфічними посадовцями та громадянами, такими, як представники місцевого населення, керівники різнорідних закладів, які часто не володіють іншими мовами, крім своєї рідної. Якщо дипломатам, в обов'язки яких входить налагодження відносин між двома країнами у різних сферах та переважно ведення перемовин з представниками державної еліти, службовцями центральних органів виконавчої влади, часто можна обійтися без знання мови держави перебування і достатньо володіти англійською чи французькою мовою на вільному рівні, оскільки їхні партнери так само нею володіють, то консули такого сприятливого режиму часто не мають. Крім того, якщо робота дипломатів не обмежується лише столицею, вони задіяні у різнорідних поїздках, то місця, які їм доводиться відвідувати, часто є набагато більш приємними за ті, куди доводиться ступати нозі консула, особливо коли йдеться про місця позбавлення волі, де перебувають громадяни держави, інтереси якої має захищати консул.

Основоположним документом, який покликаний регулювати царину консульської служби, є Віденська конвенція 1963 року про консульські зносини. Вона визначає, що співробітники консульської установи поділяються на три категорії: консульські посадові особи, тобто ті службовці, яким доручено виконувати консульські функції, консульські службовці, тобто адміністративно-технічний персонал

консульства, та співробітники обслуговуючого персоналу [1]. Така градація є подібною до тої, яка передбачена Віденською конвенцією про дипломатичні зносини 1961 року, яка визначає наявність у посольстві дипломатичного, адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу [2]. Адміністративно-технічний персонал, так само, як і обслуговуючий і хатній персонал консулів чи дипломатів, може бути найнятим на місці, у державі перебування, а може бути привезений з собою, з акредитуєної країни. Водночас обслуговуючий та хатній персонал дипломатів та консулів не користується у будь-якому випадку недоторканністю, а адмінтехни можуть її мати у вигляді службового імунітету у тому разі, якщо вони є громадянами акредитуєної країни.

Встановлення консульських відносин між державами можливе за умов взаємної згоди, причому встановлення дипломатичних відносин, як правило, автоматично означає і встановлення консульських відносин, натомість розрив дипломатичних відносин не є причиною для припинення відносин консульських. Консульські установи поділяються на чотири класи: генеральні консульства, консульства, віце-консульства та консульські агентства. Вони можуть бути відкритими лише за умов взаємної згоди держав, а будь-які зміни щодо класу установи, місця її розташування чи округу її повноважень також підлягають взаємному узгодженню [1].

Конвенція 1963 року визначає доволі широкий перелік консульських функцій. Ними є:

– захист, згідно з нормами міжнародного права, громадян своєї держави та її юридичних осіб, усестороння допомога їм, включаючи опіку над недієздатними та неповнолітніми особами;

– сприяння дружнім відносинам між державами та їхньому співробітництву в усіх сферах, з'ясування законними засобами і методами ситуації та подій у державі перебування;

– видача паспортів та проїзних документів громадянам своєї держави та видача віз громадянам держави

перебування, які хочуть відвідати ту країну, яку представляє консул;

– виконання нотаріальних дій, реєстрації актів громадянського стану стосовно громадян своєї країни за умов, якщо це не суперечить законодавству країни перебування;

– представництво в суді інтересів громадян своєї держави, якщо ті не можуть належним чином своєчасно захищати свої права та інтереси, передача судових чи несудових документів чи виконання судових доручень щодо зняття свідчень;

– нагляд та інспекція за літаками та кораблями своєї держави, включаючи їх екіпажі, всебічна допомога їм, розв'язання спірних питань між членами екіпажу;

– виконання інших функцій, які можуть бути покладені на консульську установу та не суперечать законодавству країни перебування [1].

Консули можуть виконувати функції і за межами свого округу, якщо на це є згода держави перебування, а також виконувати свої функції в кількох країнах одночасно, якщо кожна з цих держав з цим погоджується. Подібно до класів консульських установ, їхні керівники також поділяються на генеральних консулів, консулів, віце-консулів та консульських агентів. Водночас, окрім як питань старшинства, особливої різниці між функціями зазначених осіб немає.

Держава, яка надсилає консула за кордон, видає йому консульський патент, у цьому документі зазначається його клас та округ, тобто територія, де він буде виконувати свої функції. Приймаюча держава засвідчує право консула виконувати свої обов'язки екзекватурою, яка може мати вигляд як окремого документа, так і відповідного напису на консульському патенті. Для керівників консульських відділів посольства така процедура не вимагається, вони призначаються у порядку нотифікації, тобто відповідного узгодження між відомствами закордонних справ двох держав. За взаємним погодженням дві або більше держав можуть призначити одну особу як свого консульського представника в іншій країні.

Коли консул був допущений до виконання своїх функцій, держава перебування має належним чином повідомити місцеву владу на території, яка є його округом, про вступ на посаду нового консула. У кожному з зазначених вище класів консульських працівників існує старшинство, яке визначається датою їх вступу на посаду. Якщо між державами немає дипломатичних відносин, натомість є консульське представництво, консул може бути уповноважений здійснювати дипломатичні акти. Натомість це не даватиме консулові дипломатичного статусу.

Припинення консульських функцій може відбуватися у таких випадках:

- у разі повідомлення акредитуючою державою приймаючої держави про припинення консульських функцій;
- анулювання екзекватури консула;
- у разі повідомлення приймаючої держави акредитуючу державу про те, що вона більше не вважає консула таким [1]. Як правило, до таких випадків не доходить, і в разі протиправної діяльності консульських працівників їх відкликають додому без зайвих скандалів.

У разі припинення консульських відносин, розірвання їх внаслідок війни приймаюча держава все одно має поважати консульство іноземної країни, забезпечити належним чином відбуття його працівників та членів їх родин. У такому разі, звісно ж, держава може затримати вказаний персонал, доки не переконається у безпеці аналогічних своїх громадян у державі, яка акредитувала консульство. Є загальна практика обміну «всіх на всіх», і в разі війни дві держави домовляються про місце і час обміну консулами та їх родинами. Держава, з якою припиняються консульські стосунки, може довірити охорону архівів свого консульства, його майна якійсь третій країні, зазвичай це та держава, яка виступатиме посередником між воюючими сторонами.

У разі розірвання між державами дипломатичних відносин консульські стосунки все одно залишаються, адже так чи інакше громадяни однієї держави можуть мати зв'язки з державою-противником. Так, наприклад, після того, як Грузія розірвала з Росією дипломатичні

відносини внаслідок розгрому російським військом грузинів у «п'ятиденній війні» 2008 року, інтереси Росії у Грузії представляє Секція російських інтересів Посольства Швейцарії в Грузії. Там працюють вісім російських дипломатів [3]. У Росії діє відповідна секція грузинських інтересів при Посольстві Швейцарії в Москві, що було узгоджено відповідними домовленостями Москви з Берном та Берну з Тбілісі [4]. Секція російських інтересів займається переважно наданням консульської допомоги громадянам Росії, які потрапили в Грузії у якесь проблемне становище. А таких громадян чимало, адже, за законами Грузії, особи, які після осені 2008 року (прийняття відповідного законодавства) відвідали Абхазію чи Південну Осетію без дозволу грузинських властей, підлягають у Грузії арешту як злочинці (у разі їхньої появи потім у Грузії). Якщо вони не сплатять грузинам чималу мзду, їх можуть ув'язнити, причому на доволі тривалий термін. Згідно з заявою МЗС Росії грузинська сторона навіть не завжди повідомляла Секцію російських інтересів про затримання росіян правоохоронцями Грузії, що неприпустимо міжнародним правом та значно ускладнює надання консульської допомоги [5].

Держава перебування має сприяти забезпеченню консульської установи відповідним приміщенням чи приміщеннями, дбати про їхню недоторканність. У той же час, як і у випадку з дипломатичними працівниками, держава перебування може в будь-який момент оголосити консульського посадовця персоною нон-грата, тобто небажаною особою, не пояснюючи при цьому причин. Консульська установа має право користуватися своєю символікою, не порушуючи при цьому законодавство, традиції та звичаї держави перебування. Консульські установи мають так званий консульський щит – державну символіку на консульстві.

Представники держави перебування можуть заходити на територію консульської установи лише зі згоди її керівника, натомість у разі стихійного лиха чи пожежі вони можуть це зробити самовільно, що відрізняє в цьому випадку статус консульської установи від дипломатичної.

Консульські працівники звільняються від сплати податків, які платять громадяни держави перебування, натомість винятком тут є податки за конкретні види послуг, у разі спадкування майна в державі перебування тощо, а консульська будівля не підлягає реквізиції чи будь-якому іншому відчуженню у разі певного державного лиха. Натомість таке може бути у виняткових випадках і лише за умов належної компенсації. Недоторканною є і консульська пошта. Натомість, якщо компетентні органи держави перебування наполягають, що там знаходиться щось інше, ніж консульська пошта, вона має бути відритою, однак лише в присутності консульського працівника. Якщо його присутність не може бути забезпеченою, консульська валіза повертається назад [1].

Якщо у дипломатичних працівників недоторканність є абсолютною і вони можуть позбавитися її лише акредитуючою державою або у разі оголошення персонами нон-грата, то недоторканність консульських працівників є обмеженою. Так, вони мають з'явитися в судові органи у разі порушення проти них кримінальної справи, однак їм має чинитися якомога менше перешкод на шляху виконання їхніх функцій. У той же час консул може бути заарештований, проте лише у разі скоєння ним тяжкого злочину [1].

У деяких державах поширена така практика, як *fragante delicto* (лат. на місці злочину), згідно з якою консул, упійманий «на гарячому», підлягає затриманню, незважаючи на його привілеї та імунітети. Проте в будь-якому разі до його статусу має бути належна повага з боку органів держави перебування. Консули мають імунітет від юрисдикції країни перебування, проте це не стосується цивільних позовів. Тобто, якщо, наприклад, консул через власну недбалість затопив квартиру поверхом нижче власного помешкання, його можуть змусити через суд відшкодувати зіпсований ремонт сусідам. Члени родин консулів та адміністративний персонал консульства з їх рідинами не підлягають відповідним процедурам реєстрації іноземців у державі перебування – вид на житло, дозвіл на

роботу тощо), натомість зовнішньополітичне відомство акредитуючої держави має належним чином повідомляти державу перебування про їхнє прибуття та відбуття. Якщо член родини працівника консульства влаштовується на працю в державі, він має підлягати її юрисдикції [1].

Якщо консул прямує до держави призначення через територію якоїсь третьої держави, він має і там користуватися своїми привілеями та імунітетами. Міжнародне право зобов'язує консульських працівників поважати не тільки закони, а й традиції та звичаї держави перебування. Консульська установа не може використовуватися не за призначенням, а самі консульські службовці займатися підприємницькою діяльністю у країні своєї роботи.

Станом на початок 2012 року Україна мала 38 самостійних консульських установ, переважно у класі генеральних консульств. Крім того, Україна має 82 посольства, у кожному з яких є консульський відділ, хоча б у складі однієї людини. Головним національним документом, який регулює роботу українських консулів, є Консульський статут України [6]. Він визначає завдання українських консульських посадовців за кордоном, укладений згідно з вищазазначеною конвенцією, стороною якої Україна стала ще за радянської доби, хоча Українська РСР й не мала власних закордонних консульських установ, а лише постійні представництва при міжнародних організаціях.

Відповідно до Консульського статуту України консул зобов'язаний вживати заходів для того, щоб юридичні особи та громадяни України користувалися в повному обсязі всіма правами, наданими їм законодавством держави перебування і міжнародними договорами, учасниками яких є Україна і держава перебування, а також міжнародними звичаями. Консул зобов'язаний приймати як письмові, так і усні звернення юридичних осіб та громадян України. Консул надає допомогу у виконанні службових обов'язків членам державних делегацій України, народним депутатам України, представникам міністерств, інших органів виконавчої влади України, органів місце-

вого самоврядування, а також керівникам державних підприємств та наукових установ, які перебувають у межах його консульського округу [6].

Консул, відповідно до законодавства України, веде військовий облік громадян України, які перебувають за кордоном. Консул зобов'язаний забезпечити прибуття громадян України чоловічої статі, які досягли 18-річного віку, до військових комісаріатів за місцем постійного проживання для проходження призовної комісії [6]. У деяких державах світу, наприклад, у Вірменії, де ставлення до військової служби є особливо уважним через специфіку військово-політичного оточення цих країн, ці функції консула є особливо важливими. Можуть мати місце факти розшуку через Інтерпол осіб, які мають підстави для підозри щодо ухиляння від військової служби за кордоном.

Особливою цариною консульської роботи є практика почесних консулів. Ними, як правило, є іноземні громадяни, які доволі часто належать до діаспори певної держави та здійснюють на її користь консульські функції. В той же час коло таких функцій є більш обмеженим, аніж службові обов'язки звичайних консулів. Так, наприклад, видавати візи почесні консули, як правило, не можуть, що є цілком логічним. Хоча, практика видачі віз почесними консулами може передбачатися таке прописується у спеціальній двосторонній консульській конвенції. Такі конвенції можуть на двосторонній основі надавати додаткові права та привілеї консульським службовцям. Іноді бувають випадки, коли почесний консул є громадянином третьої держави. Так, наприклад, почесний консул України у Швейцарії – Богдан Гаврилишин – відомий економіст та меценат, є громадянином Канади [7]. Міністерство закордонних справ України за погодженням з державою перебування може доручити виконання окремих консульських функцій нештатним (почесним) консулам [6].

Консульський статут України прописує, що нештатними (почесними) консулами можуть бути як громадяни України, так і іноземні громадяни з-серед осіб, які посі-

дають помітне становище в суспільстві держави перебування і володіють необхідними особистісними якостями. Вони не повинні бути на державній службі у державі перебування або брати активну участь у її політичному житті [7].

У портових містах українські консули виконують свої функції щодо українських суден. Слід зауважити, що торговельні кораблі, як правило, мають інтернаціональні екіпажі, причому когорта матросів належить за своїм громадянством іноді і до більш ніж трьох чи чотирьох держав. Проте консул керується при цьому правилом прапора: під яким прапором пливе корабель, до тієї держави він і належить. Консул може виступати посадовою особою, яка приймає морський протест. Такий протест заявляється капітаном судна у разі певної нещасної пригоди під час перевезення вантажу чи стоянки в порту, внаслідок якої, наприклад, міг бути ушкодженим сам корабель. Морський протест має доволі велике значення, оскільки є документом-першоджерелом, що містить відомості про характер аварії та має величезне значення за обставин претензій судовласника [8].

Консульським службовцям часто доводиться виконувати неписані в офіційно оприлюднених документах розвідувальні функції. Так, перебуваючи в різних регіонах держав світу, консули можуть здійснювати спостереження за військовими об'єктами, промисловими підприємствами оборонного та економічного комплексів, стежити за пересуванням військ, розташуванням військових частин, об'єктів протиповітряної оборони тощо. У морських портах, які є такими і в цивільному, і в військовому призначеннях, консули під виглядом власних офіційних службових обов'язків можуть стежити за ремонтом військових кораблів та підводних човнів, хоча такі дії зазвичай проводяться в атмосфері секретності та закритості ремонтних об'єктів, особливо коли йдеться про ремонт кораблів третьої держави. Консули мають можливість відстежувати інтенсивність запливу іноземних військових кораблів у порти тощо.

Працюючи безпосередньо з людьми, маючи доступ до їхніх особових справ, біографії, відомостей щодо родинних

зв'язків та загального морально-психологічного стану, консули можуть бачити перспективних осіб для співпраці зі своєю державою, цікавих з оперативного погляду персон для своєї країни. Мають вони можливості і для вербовки громадян власне держави перебування, особливо тих, які належать до діаспори, адже близькість за національним принципом може значно сприяти бажанню особи до співпраці з українськими представниками. Пам'ятаємо, що найбільш ефективною розвідкою в сучасному світі, за оцінками фахівців, є ізраїльський Моссад. Своїми успіхами вони багато в чому зобов'язані тому простому фактові, що в кожній, фактично, державі є особи єврейської національності, то ж з ними легко можна віднайти контакт, викликавши в них патріотичні почуття та ностальгію за історичною батьківщиною. Професіоналізм співробітників, звісно ж, має тут вирішальне значення.

Причому співпраця громадян з консульством іноземної країни далеко не завжди матиме нелегальний характер та полягає у наданні українській стороні відомостей, що становлять державну таємницю. Адже існує широке коло таких відомостей, які хоч і не є таємними, натомість дізнатися їх з відкритих джерел немає можливості, а у безпосередньому спілкуванні у загальній доброзичливій атмосфері дізнатися їх можливо, поряд з проясненням певних питань, доступ до яких видається реальним лише через безпосереднє спілкування з особами, що мають пряме відношення до цієї царини. Особливо у здійсненні такого роду функцій допомагає такий обов'язок консульських працівників, як здійснення об'їзду власного консульського округу, який українські консули мають здійснювати не рідше ніж раз на рік. Таким чином, можна цілком офіційно мандрувати територією власного округу без ризику викликати надмірну підозру місцевих спецслужб щодо діяльності, не передбаченої конвенціями.

Увага консульського працівника до власної роботи має величезне значення, причому не тільки під час виконання консулом його нотаріальних функцій. Так, наприклад, у разі звернення особи з проханням доправити його на вітчизну через втрату паспорта, консулові слід ретельно

з'ясовувати обставини, за яких документи були втрачені. Не буде зайвим вислухати історію про втрату документів кілька разів, щоб побачити, чи немає там істотних протиріч, проаналізувати її достовірність. Адже, враховуючи розвиток такої науки, як хімія, та наявність у спецслужб країн світу спеціальних розчинів, за допомогою яких можна зробити абсолютно чистими бланки паспортів, викрадений паспорт громадянина певної держави можна використовувати для виготовлення документів для нелегальних агентів, які будуть закидатися на територію іншої держави з метою здійснення там розвідувально-підривної діяльності. Хоча на перший погляд може здаватися, що документи були просто викрадені в особи. Причому для створення вигляду реального пограбування поряд з документами можуть бути викрадені й інші речі та матеріальні цінності, документи. Однак не завжди така крадіжка є просто крадіжкою.

Важливою функцією консульських установ є також вивчення ситуації в державі, настроїв населення, огляд преси та аналіз суспільно-політичного стану на консульському окрузі. Інформація, що готується консульствами, іноді буває доволі важливою та унікальною, адже посольство, яке розташоване у столиці, не завжди може мати доступ до цілісної картини подій у державі, оскільки в регіонах життя нерідко має зовсім інший вигляд. Консульські установи можуть надати можливість побачити такі відмінності. Не будемо забувати, що протягом 1932–1933 рр. консульські установи європейських держав в Українській СРР, зокрема у Харкові, регулярно надсилали своєму керівництву детальні звіти про голод в Україні та жахливі масштаби голодних смертей, у той час як на офіційному рівні та сама Італія чи Франція не наважувалися звинувачувати Радянський Союз у голодоморі мільйонів людей.

Незважаючи на професіоналізм деяких провідних світових спецслужб, їхні співробітники у закордонних консульських установах все ж нерідко розсекречуються органами контррозвідки. Так, у 2005 р. Росія була змушена

відкликати співробітника своєї консульської установи у Гамбурзі через те, що той був упійманий на шпигунстві. Завербувавши офіцера бундесверу, російський розвідник під дипломатичним прикриттям хотів здобути у того інформацію про новітні озброєння та засоби зв'язку. Однак завербований ним офіцер був своєчасно переверований німецькою контррозвідкою, а російський розвідник таким способом викритий [9].

Натомість мали місце і випадки, коли самі співробітники консульських установ виявляли бажання працювати на державу перебування. Так, у 2011 р. у Каліфорнії було заарештовано Брайана Андервуда, оскільки той, будучи охоронцем консульської установи США в Китаї, шпигував на китайців. Він сам відправив їм листа з пропозиціями шпигувати на користь КНР, скоріш за все передав певні відомості, фотоматеріали [10].

Активною є робота консулів щодо допомоги громадянам своєї держави, ув'язненим за кордоном. Слід зауважити, що кожна держава має свою специфіку законодавства, і за одні й ті самі злочини в різних державах можуть передбачатися покарання абсолютно різного масштабу. Так, якщо в Україні за торгівлю наркотиками можна потрапити за ґрати від п'яти до десяти років, то в деяких державах за таке правопорушення передбачаються значно довші терміни, а нерідко й смертна кара. Завданням консула є зробити все можливе, щоб доправити громадянина своєї держави на Батьківщину, захищати його інтереси, незалежно від того, що він зробив. А інколи такими особами виступають жахливі злочинці, діяльність яких могла б послугувати сюжетом для голлівудських фільмів жахів. Так, консульській установі України у Санкт-Петербурзі довелося захищати Дмитра Вороненка, громадянина України, який звірячим способом убив чотирьох жінок. Проте для консула немає значення, який злочин скоїв громадянин його держави за кордоном – у будь-якому разі консулу належить стежити за дотриманням його прав людини у місцях позбавлення волі.

Показовим був випадок з громадянкою України Вікторією Мамонтовою, яка була засуджена до смертної кари у Таїланді за перевезення героїну. Спочатку ситуація здавалася безнадійною, однак завдяки бездоганній роботі українських консулів на просторах цієї азійської держави Вікторії Мамонтовій смертну кару було замінено на менш суворий, проте не менш жорстокий вид покарання – довічне позбавлення волі. Однак захист з українського боку на цьому не припинився, і згодом Мамонтовій було знижено термін відбуття покарання до 33 років. Проте українська сторона продовжувала цілеспрямовано боротися за свою співвітчизницю у неволі, і через дев'ять років тюрми король Рама помилував Мамонтову. Нині вона перебуває у себе вдома [11]. Крім того, під час відбуття громадянкою Мамонтовою покарання у тюрмі консули України помітили, що її посадили разом з особами, що страждають на тяжкі шкірні захворювання. На вимогу української сторони Вікторію Мамонтову було переведено до іншого місця відбуття покарання. В той же час, у в'язниці, де вказана громадянка відбувала покарання, були й громадяни інших держав, які сиділи там понад двадцять та двадцять п'ять років, однак консульським установам їхніх держав не вдалося показати таких досягнень, як українцям.

Проблемою під час перевезення злочинця, упійманого за кордоном, до Батьківщини завжди є той факт, що, якщо між Україною та іноземною державою навіть є угода про екстрадицію, вона можлива лише тоді, коли особа перебуває у розшуку з українського боку. Нині є чимало осіб за кордоном, у перевезенні яких до України нашої стороні послідовно відмовляють, оскільки така особа в Україні не вважається злочинцем. Департамент консульської служби МЗС України навіть звертався до СБУ з приводу деяких громадян з метою пошуку наявності злочинів у тих на нашій землі, оскільки наявність таких фактів була б підставою для екстрадиції українців до нашої держави. Однак навіть такі спроби успіхами не увінчалися [11].

Отже, консульська робота є доволі багатогранною та відповідальною цариною. Перебуваючи в іноземній державі, громадяни відчувають себе менш захищеними, а через незнання певних елементарних законів тієї країни нерідко ризикують потрапити у скрутну ситуацію. Діяльність консульських установ України за кордоном за роки незалежності довела, що наші консули готові прийти на допомогу українцям у різних ситуаціях. З розвитком української державності розвивається і вітчизняна консульська служба, адже вона має бути адаптованою до реалій постбіполярної системи міжнародних відносин та спроможною протистояти найбільш суттєвим викликам сучасного світу.

---

1. Венская Конвенция о консульских сношениях. Вена, 24 апреля 1963 года // Ратифікована Верховною Радою СРСР 23.03.89.

2. Венская конвенция о дипломатических сношениях. Вена, 18 апреля 1961 года // Ратифікована Верховною Радою СРСР 11.02.64.

3. Секция интересов Российской Федерации при Посольстве Швейцарии в Грузии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.georgia.mid.ru/>

4. О российско-швейцарской договоренности по представительству Швейцарией интересов Грузии в Российской Федерации [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.georgia.mid.ru/>

5. Спецслужбы Грузии продолжают отлавливать и репрессировать россиян [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obzorsochi.ru/info/2417>

6. Консульський статут України // Затверджено Указом Президента України від 2 квітня 1994 року N 127/94.

7. Гаврилишин Б. Д. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bhfoundation.com.ua/ua/ВНawrylyshyn.html>

8. Морской протест [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.korabel.ru/dictionary/detail/2346.html>

9. Сотрудник консульства РФ в Гамбурге обвинен в шпионаже [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agentura.ru/timeline/2005/hamburg>

10. Охранника консульства США в Китае обвинили в шпионаже [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://world.comments.ua/2011/09/29/291550/ohrannika-konsulstva-ssha.html>

11. Сафонов Е. За что в зарубежных тюрьмах сидят 1960 граждан Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://focus.ua/feed/tag/31870/>